

Závěr č. 2

**ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu
o státní službě ze dne 8. dubna 2016**

**Aplikace obecných ustanovení zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě,
upravujících úřednickou zkoušku, na dosavadního státního zaměstnance přijatého
do služebního poměru podle přechodného ustanovení § 191 tohoto zákona**

- a) *Spolu s ustanovením § 191 odst. 4 zákona o státní službě, které upravuje zánik služebního poměru v případě nesplnění povinnosti státního zaměstnance přijatého do služebního poměru dle § 191 odst. 1 zákona o státní službě úspěšně vykonat úřednickou zkoušku v zákonem stanovené lhůtě, je třeba aplikovat i obecná ustanovení zákona o státní službě, která se týkají úřednické zkoušky. Přechodná ustanovení totiž nelze posuzovat izolovaně, tedy bez provázanosti na ostatní ustanovení zákona.*
- b) *Nepodá-li státní zaměstnanec přijatý do služebního poměru podle § 191 odst. 1 zákona o státní službě po neúspěšném vykonání obecné části úřednické zkoušky žádost o její opakování, nebo podá-li tuto žádost opožděně, zaniká podle § 40 odst. 2 zákona o státní službě možnost zkoušku opakovat. O této skutečnosti by měl být státní zaměstnanec informován. Služební poměr tohoto státního zaměstnance pak podle § 191 odst. 3 zákona o státní službě zaniká ze zákona dnem 30. června 2017.*

Odůvodnění

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu se zabýval otázkou aplikace obecných ustanovení zákona o státní službě upravujících úřednickou zkoušku v případě postupu podle přechodného ustanovení § 191 odst. 1 tohoto zákona, dle kterého byli dosavadní zaměstnanci přijímáni do služebního poměru na dobu určitou. Konkrétně byla

řešena otázka žádosti o opakované konání úřednické zkoušky v její obecné části a možné dopady nedodržení lhůty stanovené pro podání této žádosti na trvání služebního poměru.

Zákon o státní službě (§ 191 odst. 1) stanoví, že dosavadní zaměstnanec, který splňuje předpoklady uvedené v § 190 odst. 1 zákona o státní službě s výjimkou požadované praxe ve smyslu písm. d) tohoto ustanovení, má nárok být na základě systemizace služebních a pracovních míst přijat do služebního poměru na dobu určitou, a to s trváním do 30. června 2017. Jde tedy o dosavadního zaměstnance, jenž byl v pracovním poměru na dobu neurčitou, nicméně z důvodu nesplnění relevantní praxe byl přijat do služebního poměru na dobu určitou. Ustanovení § 191 odst. 3 zákona o státní službě pak tomuto zaměstnanci ukládá povinnost úspěšně vykonat do 30. června 2017 obecnou část úřednické zkoušky, přičemž zvláštní část této zkoušky je právní fikcí považována za úspěšně vykonanou dle § 196 odst. 2 zákona o státní službě. V případě úspěšného vykonání úřednické zkoušky ve stanovené lhůtě (do 30. června 2017) má tento dosavadní zaměstnanec nárok na přijetí do služebního poměru na dobu neurčitou (§ 191 odst. 5 zákona o státní službě).

Pakliže výše uvedený státní zaměstnanec úspěšně nevykoná úřednickou zkoušku, a to ani opakovaně, jeho služební poměr zanikne posledním dnem kalendářního měsíce, v němž nevykonal úspěšně ani opakovanou úřednickou zkoušku (resp. její obecnou část), nejpozději však marným uplynutím lhůty pro úspěšné vykonání úřednické zkoušky, tedy 30. červnem 2017 (§ 191 odst. 4 zákona o státní službě).

Vzhledem k tomu, že přechodná ustanovení v dalším neobsahují speciální právní úpravu institutu úřednické zkoušky, je třeba se v této věci řídit obecnými pravidly upravujícími úřednickou zkoušku, která jsou obsažena zejména v § 35 až § 42 zákona o státní službě. Tato mimo jiné určují lhůty vztahující se ke konání úřednické zkoušky.

Jestliže tedy státní zaměstnanec nevykoná úřednickou zkoušku úspěšně, přiznává mu zákon o státní službě možnost úřednickou zkoušku jednou opakovat, a to na základě jeho písemné žádosti (§ 40 odst. 1 zákona o státní službě). Ustanovení § 40 odst. 2 zákona o státní službě pak stanoví, že žádost o opakování úřednické zkoušky musí být doručena služebnímu orgánu do 30 pracovních dnů po doručení zprávy o neúspěšném vykonání úřednické zkoušky, jinak možnost opakovat zkoušku zaniká. Na tuto skutečnost navazuje další zákonná lhůta uvedená v § 38 odst. 1 zákona o státní službě, která ukládá služebnímu orgánu (který tak činí ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a ústředním správním úřadem) nejméně 21 dnů předem dnem konání úřednické zkoušky písemně vyzoomět státního zaměstnance o termínu a místě

jejího konání. Totéž platí i pro opakovanou úřednickou zkoušku. Při stanovení termínu konání řádné či opakované úřednické zkoušky se přihlíží k žádosti státního zaměstnance.

Při interpretaci výše předestřených ustanovení § 191 odst. 4 ve spojení s § 40 odst. 2 zákona o státní službě je třeba uvést, že marným uplynutím lhůty pro podání žádosti o opakování úřednické zkoušky dochází k zániku práva na opakování úřednické zkoušky v rámci stávajícího služebního poměru.

Z výše uvedeného vyplývá, že zákonná lhůta 30 pracovních dnů pro podání žádosti o opakování úřednické zkoušky plyne pro dosavadního zaměstnance dle § 191 odst. 1 zákona o státní službě v rámci běhu zákonné lhůty, která je stanovena pro úspěšné vykonání úřednické zkoušky (§ 191 odst. 3 zákona o státní službě). Ustanovení § 191 zákona o státní službě stanovuje pro tohoto státního zaměstnance pouze nejzazší termín, kdy je povinen úspěšně úřednickou zkoušku vykonat, a to do 30. června 2017¹.

V této souvislosti je důležité zmínit skutečnost, že dle zákona o státní službě se doba trvání služebního poměru při opakování úřednické zkoušky neprodlužuje, což zákon přímo stanovuje v § 40 odst. 5. Tato skutečnost je plně v souladu s výše uvedeným výkladem, totiž že zákonná lhůta a tedy i nejzazší termín pro úspěšné vykonání (i opakované) úřednické zkoušky státnímu zaměstnanci přijatému do služebního poměru na základě § 191 odst. 1 tohoto zákona uplyne nejpozději dnem 30. června 2017. Tuto lhůtu nelze o žádnou dobu či lhůtu prodloužit, jelikož je na ni navázáno právě trvání služebního poměru tohoto státního zaměstnance. Tuto lhůtu však nelze ani zkrátit. Zánik práva na opakování úřednické zkoušky tedy nepůsobí zánik služebního poměru posuzovaného státního zaměstnance k jinému okamžiku, než předvídá zákon o státní službě. V opačném případě by byl státní zaměstnanec zkrácen na svých právech.

V případě, že by došlo k odlišnému výkladu, než je uvedeno výše, tj. vyloučení aplikace obecných ustanovení upravujících úřednickou zkoušku na dosavadní zaměstnance přijaté do služebního poměru podle přechodných ustanovení zákona o státní službě, znamenalo by to posuzování přechodných ustanovení izolovaně od obecných ustanovení zákona, což není žádoucí a de facto ani možné. Přechodná ustanovení sama totiž řeší pouze

¹ S ohledem na zákonnou lhůtu uvedenou v § 38 odst. 1 zákona o státní službě, která ukládá služebnímu orgánu nejméně 21 dnů přede dnem konání úřednické zkoušky písemně vyrozumět státního zaměstnance o termínu a místě jejího konání a která platí i pro opakovanou úřednickou zkoušku, a s ohledem na zákonnou lhůtu uvedenou v § 40 odst. 2 zákona o státní službě pro doručení žádosti o opakování úřednické zkoušky, je třeba, aby státní zaměstnanec přijatý do služebního poměru podle přechodného ustanovení § 191 zákona o státní službě pamatoval na včasné podání žádosti o vykonání, resp. o opakování úřednické zkoušky, tak aby ji státní zaměstnanec vykonal do 30. června 2017.

vztah mezi dosavadní a novou právní úpravou. Je tedy možné jimi upravit přechod dosavadních zaměstnanců v pracovním poměru do poměru služebního, nikoli obecná pravidla a nové instituty zavedené zákonem o státní službě, například zmíněnou úřednickou zkoušku.

Na tomto místě je vhodné poznamenat, že přihlašování na úřednickou zkoušku je v dispozici státního zaměstnance a tento by měl zvážit i stanovené lhůty, které mohou mít na termín konání (i opakované) úřednické zkoušky vliv. Sám státní zaměstnanec, který má na základě ustanovení § 191 odst. 3 zákona o státní službě povinnost složit obecnou část úřednické zkoušky, totiž musí dbát svých práv a plnění uložených povinností.

poznámka k 1. 7. 2019:

Tento závěr poradního sboru nebyl změnami zákona o státní službě dotčen.

Pouze přijetím zákona č. 35/2019 Sb. došlo ke změně v § 40 odst. 2 zákona o státní službě. Ustanovení § 40 odst. 2 zákona o státní službě již neupravuje, že žádost o opakování úřednické zkoušky musí být doručena služebnímu orgánu do 30 pracovních dnů po doručení zprávy o neúspěšném vykonání úřednické zkoušky, jinak možnost opakovat zkoušku zaniká. Ustanovení § 40 odst. 2 zákona o státní službě je v závěru zmiňováno na straně druhé v posledním odstavci a na straně třetí v prvním odstavci a tam konstatovaná skutečnost, že marným uplynutím lhůty pro podání žádosti o opakování úřednické zkoušky dochází k zániku práva na opakování úřednické zkoušky v rámci stávajícího služebního poměru, tedy pozbyla relevance.